

**ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

**РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА**
(Інформаційно-аналітичний дайджест)

Вересень – жовтень 2014 р.

Київ – 2014

УДК 341:061.1ЄС

ББК 67.412(4)

Р45

СЕРІЯ «РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА»

*Серію рекомендовано до друку Вченою радою Інституту законодавства
Верховної Ради України (Протокол № 9 від 26 жовтня 2006 р.)*

За загальною редакцією В. О. Зайчука,
академіка НАПН України

Реферативний огляд європейського права / За заг. ред. В. О. Зайчука.
Р45 – Вер. – жовт. 2014 р. – К., 2014. – 61 с.

Серію «Реферативний огляд європейського права» підготовлено в Інституті законодавства Верховної Ради України з метою оперативного системного інформування державних органів, наукових установ та громадськості щодо прийняття європейських законодавчих актів, розвитку європейської правової доктрини та практики Європейського суду з прав людини.

Серію розраховано на народних депутатів України, депутатів місцевих рад, працівників секретаріатів комітетів і фракцій Верховної Ради України, помічників-консультантів народних депутатів України, а також фахівців, які працюють у сфері адаптації національного законодавства до норм європейського права.

УДК 341:061.1ЄС

ББК 67.412(4)

© Інститут законодавства Верховної Ради України, 2014

РЕЗЮМЕ ВИПУСКУ

У першому розділі реферативного огляду подаються анотації новоухвалених актів Ради Європи. Зокрема, у вересні – жовтні 2014 року особливу увагу Ради Європи привернули питання боротьби з проявами неонацизму і правого екстремізму, зміцнення прав жінок, розвитку Євросередземноморського співробітництва тощо.

Серед новел законодавства Європейського Союзу, огляду яких присвячено другий розділ, – акти, що регулюють питання підписання і тимчасового застосування окремих положень Угоди про асоціацію між ЄС та Україною, окремі аспекти забезпечення функціонування ринків продукції і послуг у сфері електронних комунікацій, заснування і фінансування європейських політичних партій та європейських політичних фондів.

Третій розділ збірника присвячено практиці Європейського суду з прав людини за скаргами проти України. У зазначений період Суд ухвалив 9 рішень щодо порушення прав на справедливий судовий розгляд, що здебільшого стосувалися невиконання рішень національних судів та затягування судових розглядів у національних судах.

Четвертий розділ огляду містить матеріали стосовно оновленого формату та пріоритетів діяльності нового складу Європейської Комісії, перегляду енергетичної політики Європейського Союзу, а також оцінки ефективності законодавчої діяльності в рамках Союзу.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ	8
I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ	10
ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ.....	10
<i>Резолюція 2011 (2014) від 30 вересня 2014 р. «Про протидію проявам неонацизму та правого екстремізму».....</i>	<i>10</i>
<i>Резолюція 2013 (2014) від 30 вересня 2014 р. «Про належне врядування та підвищення якості в сфері освіти».....</i>	<i>11</i>
<i>Резолюція 2012 (2014) від 30 вересня 2014 р. «Про права жінок і перспективи Євросередземноморського співробітництва»</i>	<i>12</i>
<i>Резолюція 2012 (2014) від 30 вересня 2014 р. «Про підвищення статусу професійної освіти і навчання»</i>	<i>13</i>
<i>Резолюція 2016 (2014) від 2 жовтня 2014 року «Загрози людяності з боку терористичного угруповання, відомого як «Ісламська Держава»: насильство по відношенню до християн та інших релігійних або етнічних груп»</i>	<i>14</i>
<i>Резолюція 2018 (2014) від 2 жовтня 2014 року «Перебіг моніторингової процедури Асамблеї (жовтень 2013 р. – вересень 2014 р.)»</i>	<i>15</i>
<i>Резолюція 2020 (2014) від 3 жовтня 2014 року «Альтернативи затриманню дітей у процесі імміграції».....</i>	<i>16</i>
<i>Резолюція 2021 (2014) від 3 жовтня 2014 року «На шляху до забезпечення кращих послуг у сфері лікування раку грудей у Європі»</i>	<i>17</i>
<i>Рекомендація 2052 (2014) від 30 вересня 2014 р. «Про протидію проявам неонацизму та правого екстремізму».....</i>	<i>18</i>
<i>Рекомендація 2053 (2014) від 30 вересня 2014 р. «Про права жінок і перспективи для Євросередземноморського співробітництва»</i>	<i>18</i>
<i>Рекомендація 2054 (2014) від 30 вересня 2014 р. «Про належне врядування та підвищення якості в сфері освіти».....</i>	<i>19</i>
<i>Рекомендація 2055 (2014) від 2 жовтня 2014 року «Загрози людяності з боку терористичного угруповання, відомого як «Ісламська Держава»: насильство по відношенню до християн та інших релігійних або етнічних груп»</i>	<i>20</i>

<i>Рекомендація 2056 (2014) від 3 жовтня 2014 року «Альтернативи затриманню дітей у процесі імміграції».....</i>	<i>21</i>
ДОКУМЕНТИ КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ.....	22
<i>Рекомендація CM/Rec(2014)8 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам від 17 вересня 2014 року «Про сприяння підвищенню обізнаності про ландшафти шляхом освіти»</i>	<i>22</i>
II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	23
<i>Рішення Ради від 23 червня 2014 року про підписання від імені Європейського Союзу, а також про тимчасове застосування Угоди про асоціацію між Європейським Союзом і Європейським Співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з однієї сторони, та Україною, з іншої стосовно її Розділу III (за винятком положень стосовно поводження з громадянами третіх країн, які законно працевлаштовані на території іншої Сторони) та Розділів IV, V, VI і VII, а також стосовно Додатків і Протоколів до неї (2014/668/Євросоюз).....</i>	<i>23</i>
<i>Рішення Ради від 23 червня 2014 року про підписання, від імені Європейського Союзу, Угоди про асоціацію між Європейським Союзом і Європейським Співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з однієї сторони, та Україною, з іншої щодо положень стосовно поводження з громадянами третіх країн, які законно працевлаштовані на території іншої сторони (2014/669/Євросоюз)</i>	<i>24</i>
<i>Рішення Ради 2014/658/СЗБП від 8 вересня 2014 року, що вносить зміни до Рішення 2014/145/СЗБП стосовно обмежувальних заходів щодо дій, які підривають чи становлять загрозу територіальній цілісності, суверенітету і незалежності України</i>	<i>24</i>
<i>Рішення Ради від 29 вересня 2014 року, що вносить зміни до Рішення 2014/668/Євросоюз про підписання від імені Європейського Союзу, а також про тимчасове застосування Угоди про асоціацію між Європейським Союзом і Європейським Співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з однієї сторони, та Україною, з іншої стосовно її Розділу III (за винятком положень стосовно поводження з громадянами третіх країн, які законно працевлаштовані на території іншої Сторони) та Розділів IV, V, VI і VII, а також стосовно Додатків і Протоколів до неї (2014/691/Євросоюз).....</i>	<i>25</i>

<i>Рекомендація Комісії від 9 жовтня 2014 року про відповідні ринки продукції і послуг у секторі електронних комунікацій, що підлягають регулюванню ex ante згідно з Директивою 2002/21/ЄС Європейського Парламенту і Ради про спільні рамки регулювання електронних комунікаційних мереж і послуг (2014/710/Євросоюз).....</i>	<i>26</i>
<i>Рекомендація Комісії від 10 жовтня 2014 року щодо Зразка оцінки впливу захисту даних для інтелектуальних енергосистем і систем інтелектуального обліку (2014/724/Євросоюз).....</i>	<i>27</i>
<i>Рішення Комісії від 13 жовтня 2014 року про запровадження щорічних списків пріоритетності для розробки мережесвих кодексів та настанови на 2015 рік (2014/713/Євросоюз).....</i>	<i>28</i>
<i>Директива 2014/94/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 22 жовтня 2014 про розгортання інфраструктури альтернативних видів палива.....</i>	<i>29</i>
<i>Регламент (Євросоюз, Євратом) № 1141/2014 Європейського Парламенту і Ради від 22 жовтня 2014 року про заснування і фінансування європейських політичних партій та європейських політичних фондів.....</i>	<i>30</i>
ІІІ. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ	33
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ДЗЕМ'ЮК проти України» від 4 вересня 2014 р. (заява № 42488/02).....</i>	<i>33</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «РУДЯК проти України» від 4 вересня 2014 р. (заява № 40514/06).....</i>	<i>35</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВЕНІАМІН ТИМОШЕНКО ТА ІНШІ проти України» від 2 жовтня 2014 р. (заява № 48408/12).....</i>	<i>37</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЧАНЄВ проти України» від 9 жовтня 2014 р. (заява № 46193/13)</i>	<i>39</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГОРДІЄНКО проти України» від 16 жовтня 2014 р. (заява № 27620/09).....</i>	<i>41</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЗАЛЕВСЬКИЙ проти України» від 16 жовтня 2014 р. (заява № 3466/09).....</i>	<i>43</i>

<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВОРОБІЙОВ проти України» від 16 жовтня 2014 р. (заява № 28242/10)</i>	<i>45</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВІНТМАН проти України» від 23 жовтня 2014 р. (заява № 28403/05).....</i>	<i>47</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ШВИДКА проти України» від 30 жовтня 2014 р. (заява № 17888/12).....</i>	<i>49</i>
IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА.....	51
<i>Європейська Комісія Жана-Клода Юнкера: сильна і досвідчена команда націлена на зміни.....</i>	<i>51</i>
<i>Перші кроки нового Генерального секретаря НАТО.....</i>	<i>53</i>
<i>Зміцнення енергетичної безпеки ЄС.....</i>	<i>54</i>
<i>Новообраний Голова Європейської Ради Дональд Туск: прогнози і перспективи діяльності.....</i>	<i>55</i>
<i>Щодо Угоди про запровадження відкритого реєстру організацій і осіб, залучених до розробки й імплементації політик Європейського Союзу.....</i>	<i>57</i>
<i>До питання про ефективність законодавчої діяльності в Європейському Союзі.....</i>	<i>58</i>

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я.

Договір ЄС – Договір про заснування Європейського Співтовариства.

ДФЄС – Договір про функціонування Європейського Союзу.

Євратом – Європейське Співтовариство з атомної енергії.

Європейська Рада – міждержавна складова Європейського Союзу, до якої входять глави держав чи урядів країн – членів ЄС та Голова Європейської Комісії. Європейська Рада збирається щонайменше двічі на рік під головуванням керівника держави чи уряду держави-члена, що головує в Раді.

Європейське Співтовариство (Співтовариство) – засноване згідно з Римським договором 1957 р. З 1993 р. цей термін було витіснено із загального вжитку терміном «Європейський Союз», тепер він застосовується для позначення міждержавного об'єднання держав-членів, які утворюють Європейський Союз.

ЄІБ – Європейський інвестиційний банк.

Європейський суд – Європейський суд з прав людини.

ЄЦБ – Європейський центральний банк. Одна з семи інституцій (разом із Європейською Радою, Радою ЄС, Європейською Комісією, Судом ЄС, Європейським центральним банком та Рахунковою палатою) Європейського Союзу (ст. 13 Консолідованої версії Договору про ЄС).

Європейські Співтовариства – Європейське Співтовариство з Атомної Енергії, Європейське Співтовариство з вугілля та сталі, а також Європейське Економічне Співтовариство. Внаслідок їх злиття у 1967 р. цими трьома Співтовариствами керують єдині інституції, тому часто їх узагальнено називають «Європейське Співтовариство». Відколи у 2002 р. Європейське Співтовариство з вугілля та сталі припинило існування, фактично залишилося два Європейських Співтовариства.

ЄП – Європейський Парламент. Одна з семи інституцій Європейського Союзу (ст. 13 Консолідованої версії Договору про

ЄС від 2010 р.). Є асамблеєю представників держав – членів ЄС, обирається прямим загальним голосуванням.

ЄС – Європейський Союз. Заснований згідно з Договором про Європейський Союз 1993 р. (інші назви – Маастрихтський договір, Договір про ЄС або ДЄС) зі змінами, внесеними Лісабонським договором 2009 р.

ІКАО – Міжнародна організація цивільної авіації.

КМ (Комітет міністрів) – Комітет міністрів Ради Європи.

Комісія (Європейська Комісія) – одна з семи інституцій Європейського Союзу згідно з Договором про Європейський Союз зі змінами, внесеними Лісабонським договором 2009 р.

ОБСЄ – Організація з безпеки і співробітництва в Європі.

ПАРЄ – Парламентська асамблея Ради Європи.

Рада (Рада ЄС) – одна з семи інституцій Європейського Союзу.

РЄ – Рада Європи.

СОТ – Світова організація торгівлі.

Суд ЄС – Суд Європейських Співтовариств. Одна з семи інституцій Європейського Союзу.

I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ

ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ

Резолюція 2011 (2014) від 30 вересня 2014 р. «Про протидію проявам неонацизму та правого екстремізму»¹

У цьому документі, і з посиланням на конкретні приклади з досвіду та найкращої практики, Асамблея закликає держави-члени:

– розробити міжсекторальні стратегії з попередження та боротьби з неонацистською ідеологією, у тому числі соціальні, економічні та культурні стратегії зі скорочення розповсюдження цієї ідеології;

– розробити національні плани дій і призначити національних координаторів з питань протидії правому екстремізму з метою забезпечення основи для координації між державними установами всіх рівнів з урахуванням ініціатив громадянського суспільства;

– заохочувати і підтримувати, за допомогою регулярного державного фінансування, конкретні ініціативи громадянського суспільства і проекти, спрямовані на попередження і боротьбу з неонацизмом чи іншими формами расизму, ненависті й антисемітизму, в повсякденному житті;

– розширювати масштаби наукових досліджень, у тому числі педагогічних, а також міжнародного співробітництва та обміну успішним досвідом у галузі попередження та боротьби з неонацизмом;

– продовжувати надавати підтримку, в тому числі за рахунок добровільних внесків, або почати реалізацію (за необхідності) кампанії Ради Європи під назвою «“Ні” мові ненависті», з залученням молоді з усієї Європи.

¹ Resolution 2011 (2014) Counteraction to manifestations of neo-Nazism and right-wing extremism [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=21219&Language=EN>

Резолюція 2013 (2014) від 30 вересня 2014 р. «Про належне врядування та підвищення якості в сфері освіти»²

У цьому документі Асамблея рекомендує державам-членам:

– запровадити узгоджену політику в сфері освіти, спрямовану, зокрема на благополуччя студентів, необхідність подолання соціальної ізоляції й підвищення професійних здібностей вчителів і ефективності системи освіти в цілому, а також з метою забезпечення кращого внеску шкіл у соціально-економічний прогрес;

– залучити усі зацікавлені сторони до розробки і реалізації такої політики;

– гарантувати відсутність дискримінації у доступі до освіти і гарантувати всім студентам свободу вибору сфери досліджень;

– сприяти виробленню і застосуванню комплексного підходу до освіти у дусі європейської гуманістичної традиції;

– переглянути програми початкового навчання та програми підвищення кваліфікації для вчителів, а також методи навчання, зокрема з урахуванням нових завдань, які виникають у результаті взаємодії культур, розвитку інформаційного суспільства і темпів інновацій у галузі науки і техніки;

– розробити кодекси поведінки для шкіл і вищих навчальних закладів за участю всіх зацікавлених сторін;

– заохочувати співпрацю між РЄ та активними партнерами у цій сфері, такими, як Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD), Міжнародна асоціація з оцінювання освітніх досягнень (IEA), Європейська асоціація гарантування якості вищої освіти (ENQA), Служба освітнього тестування (ETS) та мережі національних агентств із гарантування якості у сфері освіти.

² Resolution 2013 (2014) Good governance and enhanced quality in education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=21238&Language=EN>

Резолюція 2012 (2014) від 30 вересня 2014 р. «Про права жінок і перспективи Євросередземноморського співробітництва»³

У цьому документі ПАРЄ посилається на рекомендації, надані країнам регіону, які містяться в Резолюції 1873 (2012) «Рівність між жінками та чоловіками: умови успіху арабської весни». Крім того, Асамблея закликає країни Євросередземноморського регіону:

– провести реформи, спрямовані на поліпшення становища жінок та ліквідацію усіх форм дискримінації щодо них;

– здійснити в сфері законодавства про вибори конкретні заходи, спрямовані на збільшення представництва жінок у виборних органах влади усіх рівнів, наприклад, у вигляді введення відповідних квот або зобов'язання щодо чергування кандидатур чоловіків і жінок як умову прийнятності виборчих списків;

– привести законодавство з питань шлюбу, сімейних відносин, спадкування тощо у відповідність з міжнародними правозахисними стандартами;

– розробите спеціальне законодавство про профілактику і відповідальність за будь-які форми насильства щодо жінок, у тому числі побутові, за відсутність батьківської турботи про дітей жіночої статі, за так звані «злочини в ім'я честі» і насильство на сексуальному ґрунті, застосовувати дієві форми покарання до осіб, винних у вчиненні таких діянь, а також забезпечити ефективне застосування такого законодавства;

– пропагувати права жінок і гендерну рівність на державному рівні з метою створення сприятливих умов для реального розширення можливостей жінок; залучати ЗМІ до процесу просування культури гендерної рівності і викорінення гендерних стереотипів; підвищувати рівень правової підготовки працівників поліції і суду з питань прав людини; створювати механізми з контролю і забезпечення однакового застосування закону на всій території держави; підвищувати доступність правової допомоги для жінок; розширювати представництво жінок; а також проводити роз'яснювальні кампанії з питань прав жінок;

³ Resolution 2012 (2014) Women's rights and prospects for Euro-Mediterranean cooperation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=21228&Language=EN>

– активізувати співпрацю з Радою Європи, зокрема шляхом приєднання до відповідних конвенцій і розширених часткових угод, зокрема, Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанська комісія), якщо вони досі цього не зробили;

– розглянути питання про приєднання до Конвенції Ради Європи про протидію торгівлі людьми та Конвенції про запобігання і припинення насильства щодо жінок та насильства в сім'ї; зміцнити міжпарламентське співробітництво з Радою Європи, використовуючи наявні інструменти, такі як статус «партнера у зміцненні демократії», а також за допомогою співпраці в рамках «Зміцнення демократичних реформ у Південних сусідніх країнах» зміцнювати співробітництво в регіоні з метою обміну передовим досвідом для поліпшення статусу жінок.

Резолюція 2012 (2014) від 30 вересня 2014 р. «Про підвищення статусу професійної освіти і навчання»⁴

У цьому документі ПАРЄ рекомендує державам-членам:

– ратифікувати Європейську соціальну хартію (переглянуту) і визнати для себе обов'язковими положення статей 9 (право на професійну орієнтацію) і 10 (право на професійну підготовку);

– розробити національні й місцеві стратегії професійної освіти і навчання (далі – ПОН) відповідно до національних умов, що стосуються освіти і зайнятості, з урахуванням найновішої практики інших країн;

– залучати соціальних партнерів, місцеві та регіональні органи влади, федерації та асоціації роботодавців і організації громадянського суспільства в цілому до розробки та реалізації стратегій ПОН;

– забезпечити рівний доступ до освіти, у тому числі професійної, для всіх, включаючи людей з неблагополучного соціального середовища, мігрантів, безробітних, молоді та людей з обмеженими можливостями;

⁴ Resolution 2014 (2014) Raising the status of vocational education and training [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=21230&Language=EN>

– забезпечувати фінансове стимулювання, зокрема через гранти та стипендії для студентів і учнів ПОН та роботодавців, які виступають тренерами в програмах ПОН;

– ініціювати кампанії, спрямовані на підвищення обізнаності громадськості про роль і переваги ПОН з огляду на працевлаштування;

– сприяти взаємному визнанню ПОН в Європі та забезпечити належне впровадження Європейської системи залікових одиниць у ПОН, Європейської кваліфікаційної концепції та Європейського простору для вмінь і навичок;

– розвивати транскордонні мережі і заохочувати співробітництво та обмін найкращим досвідом з європейськими мережами, такими, як Європейський контроль якості, у загальній мережі ПОН (EQAVET).

Резолюція 2016 (2014) від 2 жовтня 2014 року «Загрози людяності з боку терористичного угруповання, відомого як «Ісламська Держава»: насильство по відношенню до християн та інших релігійних або етнічних груп»⁵

Парламентська Асамблея «глибоко шокована» діяльністю терористичного угруповання, відомого як «Ісламська Держава» (ІД), та привертає увагу до ситуації з християнами та іншими релігійними та етнічними групами на Близькому Сході, яких винищують її представники. Тому Асамблея закликає країни Близького Сходу та міжнародну спільноту до засудження подібних дій та об'єднання зусиль для боротьби з ІД. ПАРЄ також звертає увагу на необхідність збільшення обсягу гуманітарної допомоги біженцям із Сирії та Іраку.

Парламентська Асамблея висловлює своє занепокоєння з приводу того факту, що близько 3 тис. європейців воюють на стороні ІД в Іраку та Сирії, та закликає держави – члени Ради Європи докладати більше зусиль для виявлення таких осіб і боротьби з їх вербуванням. Асамблея також закликає

⁵ Resolution 2016 (2014) Threats against humanity posed by the terrorist group known as “IS”: violence against Christians and other religious or ethnic communities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21279&lang=en>

мусульманську громаду до протистояння ІД, діяльність якої не відповідає принципам ісламу.

Крім того, Асамблея закликає міжнародну спільноту:

– забезпечувати однаковий статус для всіх громадян, незалежно від їхнього походження;

– забезпечувати належні умови для повернення біженців;

– заохочувати християн та представників інших релігійних та етнічних груп до широкої дискусії щодо майбутнього Іраку та Сирії;

– створити під егідою ООН міжнародну програму відновлення уражених районів;

– надавати підтримку населенню Іраку та Сирії.

Крім того, ПАРЄ звертається до держав Близького Сходу із закликом:

– закріпити принцип поваги до прав людини на конституційному рівні;

– засуджувати вбивства мирних жителів та загалом будь-які прояви насильства, а також будь-які форми дискримінації й нетерпимості за ознакою релігійних чи інших переконань;

– притягувати до відповідальності винних у порушеннях прав людини;

– посилювати співпрацю між країнами Близького Сходу з метою визнання прав меншин.

Резолюція 2018 (2014) від 2 жовтня 2014 року «Перебіг моніторингової процедури Асамблеї (жовтень 2013 р. – вересень 2014 р.)»⁶

У цій резолюції Парламентська Асамблея розглядає результати роботи Моніторингового комітету в ряді країн Європи, включаючи Україну, за відповідний період.

Зокрема, щодо України у документі:

⁶ Resolution 2018 (2014) The progress of the Assembly's monitoring procedure (October 2013 – September 2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21293&lang=en>

– вказується на позитивні зміни, а саме, проведення демократичних президентських виборів, проведених відповідно до міжнародних стандартів та з належним дотриманням основоположних прав і свобод людини, незважаючи на складну ситуацію на Сході країни;

– висловлюється занепокоєння у зв'язку із застосуванням насильства під час Євромайдану, а також щодо повільного впровадження ключових реформ;

– міститься заклик до органів влади якомога швидше провести конституційну та виборчу реформи, а також утримуватися від заходів, що можуть посилити напругу між різними регіонами та групами людей в Україні.

Резолюція 2020 (2014) від 3 жовтня 2014 року «Альтернативи затриманню дітей у процесі імміграції»⁷

У цій резолюції Парламентська Асамблея висловлює занепокоєння з приводу поширення практики держав – членів Ради Європи, які затримують дітей у процесі імміграції. Зокрема, ПАРЄ вважає, що таке затримання порушує принцип найкращих інтересів дитини та призводить до порушення ряду основоположних прав, у тому числі права на сім'ю, доступ до освіти, охорону здоров'я та ін. ПАРЄ особливо наголошує, що навіть нетривале затримання може мати коротко- та довгострокові наслідки для фізичного та психічного здоров'я дитини.

У цьому зв'язку Асамблея вітає спроби ряду держав викорінити практику тримання дітей в імміграційних центрах і закликає всі держави-члени:

– закріпити на законодавчому рівні заборону затримання дітей з причин, пов'язаних з імміграцією, та забезпечити її виконання на практиці;

– забезпечити необхідно належний рівень поводження з дітьми при затриманні;

⁷ Resolution 2020 (2014) The alternatives to immigration detention of children [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21295&lang=en>

– розробити належні процедури встановлення віку дітей-мігрантів;

– привести своє національне законодавство у відповідність до міжнародних стандартів;

– розробити альтернативи затриманню, які б відповідали найкращим інтересам дитини і дозволяли дітям залишатися разом з батьками протягом процедури розгляду питання щодо їхнього статусу іммігрантів;

– поширювати знання про права людини, а особливо – про права дитини, серед працівників, які займаються питаннями міграції;

– посилювати співпрацю з іншими державами-членами, Радою Європи в цілому, організаціями ООН, міжурядовими та громадськими організаціями з метою викорінення практики затримання дітей у процесі імміграції тощо.

Резолюція 2021 (2014) від 3 жовтня 2014 року «На шляху до забезпечення кращих послуг у сфері лікування раку грудей у Європі»⁸

У цьому документі Парламентська Асамблея привертає увагу до того, що: рак грудей є найпоширенішим видом раку серед жінок у Європі та має найвищий рівень смертності; доступ до сучасних програм виявлення захворювання та його лікування залишається досить обмеженим; забезпечення кращих послуг у сфері лікування раку грудей у середньо- та довгостроковій перспективі призведе до підвищення показника виживання, до економії в системі охорони здоров'я та до підвищення якості життя пацієнтів.

У зв'язку з цим Асамблея радить державам – членам Ради Європи:

– визнати боротьбу з раком грудей одним із пріоритетів у сфері охорони здоров'я;

– забезпечити для жінок доступ до якісних програм обстеження і лікування;

⁸ Resolution 2021 (2014) Towards optimum breast cancer services across Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21297&lang=en>

– збирати інформацію щодо ситуації з раковими захворюваннями та поширювати знання про них серед населення;

– заборонити дискримінацію пацієнтів з раком грудей на підставі їхнього становища, зокрема у сферах працевлаштування та страхування;

– заохочувати до співпраці дослідників з різних країн з метою вдосконалення знань про рак грудей та пошуку нових засобів його лікування.

Рекомендація 2052 (2014) від 30 вересня 2014 р. «Про протидію проявам неонацизму та правого екстремізму»⁹

В цьому документі Парламентська Асамблея посилається на свою Резолюцію 2011 (2014) «Про протидію проявам неонацизму та правого екстремізму», в якій вона засуджує зростаючу кількість випадків проявів неонацизму (правого екстремізму) та зростання популярності неонацистських партій в Європі та у зв'язку з цим закликає Комітет міністрів, зокрема розглянути можливі шляхи координації зусиль держав – членів Ради Європи у протидії правому екстремізму, у тому числі шляхом забезпечення обміну досвідом і найкращою практикою; підтримати держави-члени в їх боротьбі проти будь-яких проявів правого екстремізму через орієнтовані на це програми співробітництва; підтримати ініціативу Ради Європи «Рух проти мови ненависті» і оголосити 22 липня «Європейським днем жертв злочинів на ґрунті ненависті», в ознаменування дня терактів 2011 р. у Норвегії.

Рекомендація 2053 (2014) від 30 вересня 2014 р. «Про права жінок і перспективи для Євросередземноморського співробітництва»¹⁰

У цьому документі, посилаючись на свою Резолюцію 2012 (2014) про права жінок та перспективи для

⁹ Recommendation 2052 (2014) Counteraction to manifestations of neo-Nazism and right-wing extremism [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=21222&lang=en>

¹⁰ Recommendation 2053 (2014) Women's rights and prospects for Euro-Mediterranean cooperation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=21229&lang=en>

Євросередземноморського співробітництва, ПАРЄ відзначає, що досягнення рівності у правах між чоловіками і жінками в країнах Середземномор'я потребує докладання надмірних зусиль, зокрема приділення особливої уваги компоненту «гендерної рівності». При цьому Асамблея високо оцінює загальні зусилля Ради Європи щодо зміцнення співробітництва з країнами зазначеного регіону і внесок у ці процеси міжпарламентського співробітництва, у тому числі шляхом надання відповідним країнам статусу «партнерів у зміцненні демократії».

Крім того, Асамблея закликає Комітет міністрів просувати Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульську конвенцію), яка набрала чинності 1 серпня 2014 року, у сусідніх південних країнах, оскільки Стамбульська конвенція – це перший юридично обов'язковий інструмент, що закріплює повну неприпустимість будь-якого насильства щодо жінок на європейському рівні та один із найперспективніших міжнародних договорів у цій сфері. Просування її положень рекомендується здійснювати у вигляді навчальних і просвітницьких заходів зі змісту Конвенції та сприяння приєднанню до неї зазначених країн.

Рекомендація 2054 (2014) від 30 вересня 2014 р. «Про належне врядування та підвищення якості в сфері освіти»¹¹

Парламентська Асамблея, посилаючись на свою Резолюцію 2013 (2014) про належне врядування та підвищення якості в сфері освіти, вважає, підкреслює особливе значення інструментів, розроблених на міжнародному рівні, для оцінки якості системи освіти і вважає, що Рада Європи повинна відігравати активнішу роль у заохоченні розробки державами-членами національної політики, що узгоджується з відповідними висновками міжнародних програм забезпечення якості, а також підтримувати держави-члени в їх реалізації.

¹¹ Recommendation 2054 (2014) Good governance and enhanced quality in education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=21239&Language=EN>

Асамблея вітає пропозиції, внесені на Конференції міністрів освіти, що відбулася в Гельсінкі 26-27 квітня 2013 року, і закликає Комітет міністрів Ради Європи приділити цим пропозиціям належну увагу.

Крім того, Асамблея рекомендує Комітету міністрів доручити Керівному комітету з політики і практики у сфері освіти (CDPPE) проаналізувати актуальність і результативність існуючих національних і міжнародних інструментів оцінки якості в сфері освіти з метою виявлення шляхів активізації співпраці і взаємодії між державами – членами Ради Європи, а також підвищення конкурентоспроможності європейської освіти на світовому рівні.

У цьому контексті ПАРЄ рекомендує Комітету міністрів розглянути питання про створення постійного комітету експертів з питань вищої освіти.

Рекомендація 2055 (2014) від 2 жовтня 2014 року «Загрози людяності з боку терористичного угруповання, відомого як «Ісламська Держава»: насильство по відношенню до християн та інших релігійних або етнічних груп»¹²

Посилаючись на свою Резолюцію 2016 (2014) про загрози людяності з боку терористичного угруповання, відомого як «Ісламська Держава»: насильство по відношенню до християн та інших релігійних або етнічних груп, ПАРЄ покладає на Комітет міністрів такі завдання:

– розглянути можливість включення до щорічної програми «Обговорення релігійного виміру міжкультурного діалогу» питань політики та релігійних аспектів людської гідності;

– розробити засоби і шляхи моніторингу ситуації з урядовими та суспільними обмеженнями свободи релігії та пов'язаних із цим прав у державах – членах Ради Європи та сусідніх із ними державах;

– довести до відома урядів держав-членів зміст рекомендацій, закріплених у Резолюції 2016 (2014), у тому числі стосовно

¹² Recommendation 2055 (2014) Threats against humanity posed by the terrorist group known as “IS”: violence against Christians and other religious or ethnic communities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21280&lang=en>

необхідності збільшення гуманітарної допомоги таборам біженців в Іраку, Сирії, Йордані, Лівані та Туреччині.

**Рекомендація 2056 (2014) від 3 жовтня 2014 року
«Альтернативи затриманню дітей у процесі імміграції»¹³**

Посилаючись на свою Резолюцію 2020 (2014) про альтернативи затриманню дітей у процесі імміграції, ПАРЄ підкреслює, що держави, які практикують затримання дітей в імміграційних центрах, порушують принцип дотримання найкращих інтересів дитини і здійснюють порушення прав дитини. На думку ПАРЄ, такі держави позбавляють дітей їхнього права на свободу та наражають на небезпеку їхнє фізичне та психічне здоров'я. Крім того, Асамблея переконана, що у такій ситуації існує ймовірність порушення інших основоположних прав дитини, таких як право на сім'ю, здоров'я, навчання та ін.

З метою припинення подібної практики Асамблея покладає на Комітет міністрів такі завдання:

– зібрати відповідну інформацію щодо якісних і кількісних показників затримання дітей у процесі імміграції, а також щодо наявних альтернатив такому затриманню;

– прийняти рекомендації щодо здійснення процедури встановлення віку дітей-мігрантів.

¹³ Recommendation 2056 (2014) The alternatives to immigration detention of children [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21296&lang=en>

ДОКУМЕНТИ КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ

Рекомендація CM/Rec(2014)8 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам від 17 вересня 2014 року «Про сприяння підвищенню обізнаності про ландшафти шляхом освіти»¹⁴

Цим документом Комітет міністрів Ради Європи привертає увагу урядів держав-членів до питання забезпечення обізнаності населення про важливість збереження ландшафтного розмаїття.

КМ РЄ підкреслює відданість меті поліпшення якості життя європейців шляхом досягнення стабільного розвитку, заснованого на збалансованому і гармонійному співвідношенні між завданнями щодо збереження довкілля, задоволення соціальних і культурних потреб та розвитку економічної діяльності.

При цьому у документі зазначається, що ландшафт є одним із основних компонентів європейської спадщини і відіграє важливу суспільну роль у культурній, екологічній, природоохоронній і соціальній сферах, адже є ресурсом для економічної діяльності, який сприяє створенню нових робочих місць.

У зв'язку з цим Комітет міністрів рекомендує державам-членам вжити законодавчих, нормативних, адміністративних, фінансових та інших належних заходів для запровадження або розвитку освітньої діяльності та підвищення обізнаності молоді у питаннях збереження ландшафтів.

¹⁴ Recommendation CM/Rec(2014)8 of the Committee of Ministers to member States on promoting landscape awareness through education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2237337&Site=CM>

II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Рішення Ради від 23 червня 2014 року про підписання від імені Європейського Союзу, а також про тимчасове застосування Угоди про асоціацію між Європейським Союзом і Європейським Співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з однієї сторони, та Україною, з іншої стосовно її Розділу III (за винятком положень стосовно поводження з громадянами третіх країн, які законно працевлаштовані на території іншої Сторони) та Розділів IV, V, VI і VII, а також стосовно Додатків і Протоколів до неї (2014/668/Євросоюз)¹⁵

Цим Рішенням надаються повноваження на підписання від імені ЄС Угоди про асоціацію між Європейським Союзом і Європейським Співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з однієї сторони, та Україною, з іншої стосовно її Розділів III (за винятком статті 17), IV, V і VI, а також стосовно Додатків і Протоколів до неї згідно із Заключним актом¹⁶. Декларація і Заключний акт, що додаються до цього Рішення, мають бути схвалені від імені ЄС.

У статті 4 цього Рішення надається перелік частин Угоди про асоціацію, що тимчасово застосовуються між ЄС і Україною.

Рішення набирає чинності у день його прийняття.

¹⁵ Council Decision of 23 June 2014 on the signing, on behalf of the European Union, and provisional application of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part, as regards Title III (with the exception of the provisions relating to the treatment of third-country nationals legally employed as workers in the territory of the other Party) and Titles IV, V, VI and VII thereof, as well as the related Annexes and Protocols (2014/668/EU) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0668&from=EN>

¹⁶ Final Act between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part, as regards the Association Agreement [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0920\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0920(01)&from=EN)

Рішення Ради від 23 червня 2014 року про підписання, від імені Європейського Союзу, Угоди про асоціацію між Європейським Союзом і Європейським Співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з однієї сторони, та Україною, з іншої щодо положень стосовно поводження з громадянами третіх країн, які законно працевлаштовані на території іншої сторони (2014/669/Євросоюз)¹⁷

Це Рішення стосується виключно статті 17 Угоди про асоціацію, що містить окремі зобов'язання стосовно поводження з громадянами третіх країн, які законно працевлаштовані на території іншої сторони, та на яку поширюється сфера дії Розділу V Частини третьої ДФЄС. Мета і зміст цих положень є окремими і незалежними від мети і змісту інших положень Угоди про асоціацію.

Рішення набирає чинності у день його прийняття.

Рішення Ради 2014/658/СЗБП від 8 вересня 2014 року, що вносить зміни до Рішення 2014/145/СЗБП стосовно обмежувальних заходів щодо дій, які підривають чи становлять загрозу територіальній цілісності, суверенітету і незалежності України¹⁸

Цим Рішенням вносяться зміни до списку фізичних і юридичних осіб, що міститься у Додатку до Рішення Ради 2014/145/СЗБП від 17 березня 2014 року та яких Рада вважає відповідальними за дії, що підривають чи становлять загрозу територіальній цілісності, суверенітету і незалежності України, а також осіб чи суб'єктів, які з ними пов'язані, із зазначенням підстав включення до цього переліку. Зокрема, у Додатку до цього Рішення містяться дані ще про 24 високопосадовців РФ та України.

¹⁷ Council Decision of 23 June 2014 on the signing, on behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part, as regards the provisions relating to the treatment of third-country nationals legally employed as workers in the territory of the other party (2014/669/EU) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2014:278:TOC>

¹⁸ Council Decision 2014/658/CFSP of 8 September 2014 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0658&from=EN>

Рішення набирає чинності з дня його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення Ради від 29 вересня 2014 року, що вносить зміни до Рішення 2014/668/Євросоюз про підписання від імені Європейського Союзу, а також про тимчасове застосування Угоди про асоціацію між Європейським Союзом і Європейським Співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з однієї сторони, та Україною, з іншої стосовно її Розділу III (за винятком положень стосовно поводження з громадянами третіх країн, які законно працевлаштовані на території іншої Сторони) та Розділів IV, V, VI і VII, а також стосовно Додатків і Протоколів до неї (2014/691/Євросоюз)¹⁹

Після консультацій з Україною та у контексті масштабних зусиль, спрямованих на запровадження мирного процесу в Україні, Комісія запропонувала Раді відкласти до 31 грудня 2015 року тимчасове застосування положень Угоди про асоціацію між Україною і ЄС щодо запровадження зони вільної торгівлі.

Відтак цим Рішенням Рада вносить зміни до свого Рішення 2014/668/Євросоюз²⁰ про тимчасове застосування Угоди про асоціацію таким чином, що її положення щодо зони вільної торгівлі (Розділ IV й відповідні протоколи і додатки) почнуть тимчасово застосовуватися з 1 січня 2016 року.

Рішення набирає чинності у день його прийняття.

¹⁹ Council Decision of 29 September 2014 amending Decision 2014/668/EU on the signing, on behalf of the European Union, and provisional application of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part, as regards Title III (with the exception of the provisions relating to the treatment of third-country nationals legally employed as workers in the territory of the other Party) and Titles IV, V, VI and VII thereof, as well as the related Annexes and Protocols (2014/691/EU) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

²⁰ Див. стор. 23 цього випуску.

Рекомендація Комісії від 9 жовтня 2014 року про відповідні ринки продукції і послуг у секторі електронних комунікацій, що підлягають регулюванню *ex ante згідно з Директивою 2002/21/ЄС Європейського Парламенту і Ради про спільні рамки регулювання електронних комунікаційних мереж і послуг (2014/710/Євросоюз)²¹**

Цим документом Комісія рекомендує державам-членам, зокрема, забезпечити:

– аналіз ринків товарів і послуг (з огляду на визначені технічні критерії) національними регулюючими органами при визначенні ринків, що підлягають регулюванню *ex ante** відповідно до національних умов;

– виявлення національними регулюючими органами і відповідну перевірку Комісією (за необхідності) факту дотримання таких трьох умов:

(а) наявність структурних, законодавчих або нормативних бар'єрів для входу на ринок;

(б) відсутність у структурі ринку ефективної конкуренції в межах відповідного часу;

(в) законодавство з питань конкуренції саме по собі не є достатнім механізмом для чіткого виправлення виявленого(-их) дефекту(-ів) ринку;

– виявлення національними регулюючими органами і доведення Комісією, що принаймні одну з трьох умов, викладених вище, не виконано, при вирішенні питання, чи підлягає певний ринок регулюванню *ex ante* за конкретних національних умов;

– вивчення національними регулюючими органами всіх належних конкурентних обмежень, незалежно від того, чи можна

* Регулювання *ex-ante* – принцип попереднього регулювання, що передбачає оцінку майбутнього розвитку ринку з урахуванням його стану на час здійснення аналізу.

²¹ Commission Recommendation of 9 October 2014 on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to *ex ante* regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services (2014/710/EU) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.295.01.0079.01.ENG

* Регулювання *ex-ante* – принцип попереднього регулювання, що передбачає оцінку майбутнього розвитку ринку з урахуванням його стану на час здійснення аналізу.

вважати джерелами таких обмежень мережі та послуги електронного зв'язку або інші види послуг, що є аналогічними з точки зору кінцевого користувача.

Рекомендація Комісії від 10 жовтня 2014 року щодо Зразка оцінки впливу захисту даних для інтелектуальних енергосистем і систем інтелектуального обліку (2014/724/Євросоюз)²²

У цій Рекомендації представлені настанови і рекомендації державам-членам стосовно заходів, які необхідно запровадити для поширення, визнання і використання Зразка оцінки впливу захисту даних (далі – зразок) для інтелектуальних енергосистем і систем інтелектуального обліку, з метою забезпечення основних прав на захист персональних даних і конфіденційність використання додатків інтелектуальних енергосистем, а також впровадження систем інтелектуального обліку.

Для того, щоб гарантувати захист персональних даних на всій території ЄС, держави-члени мають заохочувати компетентних осіб до застосування встановленого Зразка та у такий спосіб сприяти врахуванню рекомендацій Робочої групи із захисту фізичних осіб з огляду на обробку персональних даних.

Упродовж двох років після опублікування цієї Рекомендації в «Офіційному віснику Європейського Союзу» держави-члени мають подати Комісії звіти про оцінку її виконання з відповідними висновками, отриманими після стадії проведення випробувань.

Через два роки після опублікування цієї Рекомендації в «Офіційному віснику Європейського Союзу» Комісія має оцінити необхідність перегляду зазначеного Зразка на основі звітів, наданих державами-членами. Такий перегляд має сприяти забезпеченню того, що встановлений Зразок гарантуватиме поліпшений захист персональних даних у контексті розгортання інтелектуальних мереж.

²² Commission Recommendation of 10 October 2014 on the Data Protection Impact Assessment Template for Smart Grid and Smart Metering Systems (2014/724/EU) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.300.01.0063.01.ENG

Рішення Комісії від 13 жовтня 2014 року про запровадження щорічних списків пріоритетності для розробки мережевих кодексів та настанови на 2015 рік (2014/713/Євросоюз)²³

Для забезпечення найвищого рівня інтегрованості внутрішнього енергетичного ринку ЄС одним із важливих практичних кроків є розробка і впровадження мережевих кодексів з метою гармонізації технічних, експлуатаційних і ринкових правил, якими регулюється функціонування електроенергетичної і газової сфер. Першим кроком на шляху запровадження обов'язкових європейських мережевих кодексів є складення щорічного списку пріоритетності, що визначатиме сфери регулювання відповідних кодексів.

Цим Рішенням Комісія запроваджує щорічний список пріоритетності для розробки гармонізованих правил розвитку електроенергетики та газу на 2015 рік. До таких пріоритетів в електроенергетичній сфері належать:

– правила щодо використання мережевих підключень (зокрема, щодо використання мережевих підключень, що застосовуються для генераторів, підключень за запитом, тощо);

– експлуатаційні правила (зокрема, щодо контролю частотного навантаження та резервів, процедур і вимог для екстрених випадків, експлуатаційної безпеки і планування, розподілу пропускної здатності й управління перевантаженнями, у тому числі критерії розрахунку потужності);

– правила розподілу потужностей у довгостроковій перспективі.

До пріоритетів у галузі газової промисловості належать:

– правила щодо операційної сумісності та обміну даними;

– правила, що стосуються узгодженості тарифів на транспортування;

– правила, що стосуються загальноєвропейського ринкового підходу до розподілу потужностей нової газотранспортної системи.

²³ Commission Decision of 13 October 2014 on the establishment of the annual priority lists for the development of network codes and guidelines for 2015 (2014/713/EU) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:JOL_2014_296_R_0009

Сфери, в яких необхідно розробити відповідні настанови, закріплені у ст. 18(1), (2) і (3) Регламенту (ЄС) № 714/2009 та ст. 23(1) Регламенту (ЄС) № 715/2009. Такі настанови мають стати основою для розробки юридично обов'язкових мережевих кодексів, що слугуватимуть правовим підґрунтям для подальшого формування єдиного електроенергетичного ринку ЄС.

Це Рішення набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Директива 2014/94/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 22 жовтня 2014 про розгортання інфраструктури альтернативних видів палива²⁴

Ця Директива встановлює загальні правила розгортання інфраструктури альтернативних видів палива з метою мінімізації залежності держав – членів ЄС від нафти та зменшення забруднення навколишнього середовища від транспорту.

Для цілей цієї Директиви під «альтернативними видами палива» маються на увазі види палива або джерела живлення, які слугують, принаймні частково, заміниками нафтових джерел при енергопостачанні для транспорту або які можуть у майбутньому сприяти його декарбонізації і зменшенню рівня забруднення від транспорту. До альтернативних видів палива, *inter alia*, належать: електрика; водень; біопаливо (як визначено у п. (і) ст. 2 Директиви 2009/28/ЄС); синтетичне та парафінове паливо; природний газ, включаючи біометан, у газоподібній (стиснений (компримований) природний газ) та скрапленій формах (скраплений природний газ); а також скраплений нафтовий газ.

Директива також встановлює мінімальні вимоги до розбудови такої інфраструктури, що включають, зокрема встановлення спеціальних місць для підзарядки електромобілів, а також АЗС, що зможуть заправляти автомобілі скрапленим природним газом, стисненим (компримованим) природним газом та нафтовим газом.

²⁴ Directive 2014/94/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 on the deployment of alternative fuels infrastructure [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?ELX_SESSIONID=vGsWJjLPWgdQZchTnnBxq1sny6cV5ptJgLQPGykLQJFvy21ByW8G!-49998447?uri=uriserv:OJ.L_.2014.307.01.0001.01.ENG

Згідно з положеннями Директиви, кожна держава – член ЄС повинна прийняти національну стратегію розвитку ринку альтернативних видів палива та розгорнути відповідну інфраструктуру.

Щодо реалізації положень Директиви встановлюються такі строки:

– до 31 грудня 2020 р. – забезпечити можливість вільного використання електромобілів у міській та приміській місцевостях;

– до 31 грудня 2025 р. – забезпечити для дорожнього транспорту місця для дозаправлення нафтовим газом;

– до 31 грудня 2025 р. – забезпечити відповідну кількість місць для дозаправлення скрапленим природним газом;

– до 18 листопада 2016 р. – поінформувати громадськість про окремі види палива та довести таку інформацію до відома покупців автомобілів як шляхом її розміщення у місцях дозаправлення, автосалонах, так і в супровідній документації до автомобілів.

Кожна держава – член ЄС повинна до 18 листопада 2019 р. скласти звіт про виконання Директиви та у подальшому подавати такий звіт раз на три роки.

Директива набирає чинності на 20-й день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент (Євросоюз, Євратом) № 1141/2014 Європейського Парламенту і Ради від 22 жовтня 2014 року про заснування і фінансування європейських політичних партій та європейських політичних фондів²⁵

Цей Регламент встановлює умови, на яких регулюється заснування та фінансування політичних партій на європейському рівні (далі – європейські політичні партії) і політичних фондів (далі – європейські політичні фонди).

Для цілей цього Регламенту:

²⁵ Regulation (EU, EURATOM) No 1141/2014 of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 on the statute and funding of European political parties and European political foundations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.317.01.0001.01.ENG

– термін «політична партія» означає об'єднання громадян, яке переслідує політичні цілі та визнано або створено згідно з правовим порядком принаймні однієї з держав-членів;

– термін «європейська політична партія» означає політичний союз (структуроване співробітництво між політичними партіями та/або громадянами), який переслідує політичні цілі та зареєстрований відповідним компетентним органом згідно з умовами і процедурами, встановленими цим Регламентом;

– термін «європейський політичний фонд» означає суб'єкта, що офіційно афілійований з європейською політичною партією, який зареєстрований відповідним компетентним органом згідно з умовами і процедурами, встановленими цим Регламентом та який через свою діяльність, в рамках цілей і основоположних цінностей ЄС, забезпечує підтримку і доповнює цілі європейської політичної партії шляхом виконання одного чи кількох з таких завдань:

- спостереження, аналіз і участь у дебатах з питань європейської державної політики та європейської інтеграції;

- розвиток діяльності, пов'язаної з питаннями європейської державної політики, такими як організація і проведення семінарів, тренінгів, конференцій і навчальних курсів з таких питань між відповідними зацікавленими сторонами, включаючи молодіжні організації та інших представників громадянського суспільства;

- розвиток співпраці з метою сприяння демократії, у тому числі в третіх країнах;

- забезпечення рамкової структури для співпраці між національними політичними фондами, представниками академічних кіл та іншими зацікавленими учасниками на європейському рівні.

Положеннями цього Регламенту визначено, зокрема: умови реєстрації політичної партії; порядок управління політичними партіями і фондами; порядок заснування Управління з питань європейських політичних партій і фондів; запровадження Реєстру політичних партій і фондів; порядок подання, розгляду та перевірки заяв про реєстрацію політичної партії чи фонду; порядок надання партіям і фондам статусу юридичних осіб та законодавчого визнання цього статусу державами – членами ЄС; порядок отримання та позбавлення статусу юридичної особи; порядок

фінансування політичних партій і фондів; порядок подання заяв щодо фінансування та умови відбору партій і фондів, яким надаватиметься фінансування; порядок регулювання питань фінансування у контексті виборів до Європейського Парламенту; порядок накладення санкцій та здійснення аудиту і контролю за фінансуванням політичних партій і фондів; загальні принципи функціонування європейських політичних партій і фондів

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 1 січня 2017 р. З дня опублікування цього документа Регламент ЄС № 2004/2003 втрачає чинність, але застосовується до кінця 2016 р.

III. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ДЗЕМ'ЮК проти України» від 4 вересня 2014 р. (заява № 42488/02)²⁶

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 6(1) «Право на справедливий суд»;

ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя».

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України С. М. Дзем'юк, 1961 р.н., мешканець с. Татарів Івано-Франківської області.

10 лютого 2000 р. Татарівська сільська рада ухвалила рішення про те, що на земельній ділянці, яка раніше була зайнята гаражами, що належали компанії «Ворохтянський лісокомбінат», можна облаштувати кладовище. Земельна ділянка знаходилася поблизу будинку заявника.

24 травня 2000 р. Бюро екологічних розслідувань повідомило голову міської ради м. Яремче про те, що відкриття кладовища на зазначеному місці є небезпечним, оскільки призведе до забруднення річки та колодязів, що знаходяться на прилеглих територіях.

Однак у серпні 2000 р. кладовище було відкрито для захоронень і до сьогодні знаходиться під управлінням міської ради м. Яремче. Заявник неодноразово звертався до державних органів влади з вимогою про перенесення кладовища в інше місце.

Заявник надав Суду документи, що з 2002 р. і до сьогодні він лікується від гіпертонії та серцево-судинних захворювань. Крім того, він надав свідоцтва про смерть двох своїх сусідів, які

²⁶ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF DZEMYUK v. UKRAINE of 4 September 2014 (Application no. 42488/02) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-146357>

проживали поблизу нового кладовища і померли у віці 68 та 43 років.

6 лютого 2001 р. санітарно-епідеміологічна станція м. Яремче дійшла висновку, що на зазначеному місці не можна було облаштувати кладовище у зв'язку із тим, що поряд знаходяться житлові будинки, а також є високим ризик забруднення навколишнього середовища птомаїном.

20 серпня 2002 р. обласне управління міністерства охорони здоров'я відмовилося затвердити план облаштування кладовища, через його невідповідність санітарним нормам.

30 серпня 2002 р. та 20 січня 2003 р. Інститут гігієни та медичної екології ім. О. М. Марзєєва НАМН України повідомив заявника та міську раду м. Яремче про те, що для кладовища повинно бути знайдене інше місце.

26 грудня 2003 р. Верховинський районний суд задовольнив скаргу заявника, ухваливши рішення про неправомірність облаштування кладовища у зазначеному місці, оскільки обрана земельна ділянка не відповідає законодавству про охорону здоров'я та санітарним нормам. Суд зобов'язав Татарівську сільську раду закрити кладовище, а також постановив виплатити заявнику 25 тис. грн відшкодування моральної шкоди та 609 грн судових витрат.

28 травня 2004 р. Апеляційний суд Івано-Франківської області частково підтримав рішення суду нижчої інстанції, визнавши облаштування кладовища незаконним, однак зменшив суму відшкодування.

7 липня 2004 р. Державна виконавча служба відкрила виконавче провадження у справі. Однак кладовище не було перенесено. З липня 2004 р. до лютого 2005 р. декілька разів на Татарівську сільську раду накладалися штрафи за невиконання рішення суду від 26 грудня 2003 р.

3 березня 2005 р. Державна виконавча служба закрила виконавче провадження з огляду на неможливість його виконання.

16 жовтня 2002 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його прав з огляду на неправомірне облаштування кладовища поблизу його будинку.

Рішення суду

Суд одностайно визнав скарги на порушення ст. 6(1) щодо тривалого невиконання судового рішення від 26 грудня 2003 р. та ст. 8 прийнятними, відхиливши решту скарг. Суд визнав порушення ст. 8 Конвенції та зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 6 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «РУДЯК проти України» від 4 вересня 2014 р. (заява № 40514/06)²⁷

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування».

Обставини справи

Заявником у справі виступив Ігор Михайлович Рудяк, 1974 р. н., мешканець м. Гадяч.

25 лютого 2004 р. заявник був заарештований Відділом боротьби із незаконним обігом наркотиків Червонозаводського районного відділу Харківського міського управління внутрішніх справ України (далі – Відділ боротьби із незаконним обігом наркотиків).

19 липня 2004 р. Гадяцький районний суд Полтавської області визнав заявника винним у незаконному зберіганні зброї та торгівлі наркотиками та засудив його до п'яти років позбавлення волі, три роки умовно. У той самий день заявник був звільнений з-під арешту.

19 квітня 2005 р. заявник був вдруге заарештований у м. Гадяч за торгівлю наркотиками і доставлений до Відділу боротьби із незаконним обігом наркотиків. Заявник відзначив, що впродовж трьох днів після арешту працівники міліції били його, оскільки він вимагав надати йому правозахисника. Крім того, під час так

²⁷ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF RUDYAK v. UKRAINE of 4 September 2014 (Application no. 40514/06) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-146356>

званого «ведення слідства» йому надягли протигаз і пускали дим сигарет під маску.

20 квітня 2005 р. у лікарні № 11 м. Харкова заявнику була надана медична довідка про травму голови та лівого плеча, гематому на лівому усі та закриту черепно-мозкову травму і поставлено на облік нейрохірурга.

22 квітня 2005 р. проти заявника була порушена кримінальна справа і прийнято рішення про попереднє ув'язнення.

29 квітня 2005 р. Червонозаводський районний суд м. Харків продовжив строк ув'язнення заявника.

3 червня 2005 р. Прокуратура Харківської області зобов'язала начальника Управління МВС України в Харківській області розглянути скаргу заявника про жорстоке поводження з ним працівників міліції.

27 червня 2006 р. Прокуратура Червонозаводського району м. Харкова вирішила не відкривати кримінального провадження проти працівників міліції. У рішенні зокрема зазначалося, що 22 квітня 2005 р. заявник був заарештований, того самого дня його допитали без адвоката, оскільки він відмовився від правового захисту. Крім того, він не скаржився на жорстоке поводження, а працівники міліції відзначили, що ніколи не застосовували тортур до заявника.

11 серпня 2006 р. Червонозаводський районний суд м. Харків визнав заявника винним у незаконному володінні зброєю та торгівлі наркотиками і засудив його до шести з половиною років позбавлення волі. Заявник стверджував, що він є наркозалежним і наркотики, знайдені у нього, призначалися виключно для його особистого користування, а його визнання себе винним у вчиненні злочинів було неправдивим, оскільки працівники міліції отримали його із застосуванням тортур.

10 січня 2008 р. Апеляційний суд Харківської області скасував рішення від 11 серпня 2006 р. та відправив справу на новий розгляд.

20 листопада 2008 р. суд визнав заявника винним і засудив його до п'яти з половиною років позбавлення волі. Заявник не оскаржував це рішення суду.

25 травня 2010 р. заявника було звільнено.

26 вересня 2006 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його прав у зв'язку з жорстоким поводженням працівників міліції і через те, що його скарги не розглядалися належним чином.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення ст. 3 Конвенції (у зв'язку із жорстоким поводженням працівників міліції із заявником у квітні 2005 р.), відхиливши решту скарг, та зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 12 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВЕНІАМІН ТИМОШЕНКО ТА ІНШІ проти України» від 2 жовтня 2014 р. (заява № 48408/12)²⁸

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 11 «Свобода зібрань та об'єднання».

Обставини справи

Заявниками у справі виступили п'ять громадян України: Веніамін В'ячеславович Тимошенко, 1975 р. н., Андрій Миколайович Бородін, 1971 р. н., Ольга Валеріївна Іванова 1971 р. н., Олег Петрович Пушняк, 1972 р. н., та Тарас Олександрович Товстий, 1984 р. н.

Заявники працювали як бортпровідники в авіакомпанії «АероСвіт» і були членами профспілки асоціації льотного складу цивільної авіації України.

16 лютого 2011 р. Національна служба посередництва і примирення (далі – НСПП) зареєструвала колективний трудовий спір між працівниками та керівництвом авіакомпанії «АероСвіт».

²⁸ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF VENIAMIN TYMOSHENKO AND OTHERS v. UKRAINE of 2 October 2014 (Application no. 48408/12) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-146671>

Працівники висунули ряд вимог: провести ремонт та налагодження електричного обладнання кухонь всіх повітряних суден; провести ремонт системи кондиціонування або забезпечити нормальний температурний режим на всіх повітряних суднах; підвищити безпеку технологічних процесів під час виконання польотів; здійснювати виплату заробітної плати своєчасно та у повному обсязі двічі на місяць; при виході працівника у відпустку, виплачувати заробітну плату не пізніше ніж за три дні до її початку; підвищити посадові оклади на три відсотки та здійснити перерахунок посадових окладів за 2009 та 2010 рр.; перевезення бортпроводників в та з аеропорту та ін.

У ході здійснення примирних процедур між працівниками та авіакомпанією були досягнуті певні домовленості. 16 березня та 12 квітня 2011 р. НСПП зняла з реєстрації деякі з вимог працівників.

27 травня 2011 р. трудовий арбітраж завершився, більшість вимог працівників були визнані законними.

З огляду на те, що авіакомпанія не виконала свої зобов'язання, 9 вересня 2011 р. на загальних зборах працівників було прийнято рішення провести страйк екіпажів 150 літаків, який повинен був розпочатися 28 вересня 2011 р. і тривати до повного задоволення їхніх вимог.

19 вересня 2011 р. керівництво авіакомпанії звернулося до Дарницького районного суду м. Києва з вимогою заборонити проведення страйку. Перше слухання у справі відбулося 26 вересня 2011 р., наступне слухання не відбулося.

28 вересня 2011 р. керівництво авіакомпанії подало скаргу до Бориспільського міськрайонного суду Київської області. 29 вересня 2011 р. суд ухвалив рішення заборонити проведення страйку до прийняття остаточного рішення.

30 вересня 2011 р. компанія відкликала свою заяву з Дарницького районного суду м. Києва.

4 жовтня 2011 р. члени профспілки звернулися до Апеляційного суду Київської області. 5 жовтня 2011 р. суд відхилив зазначену апеляційну скаргу.

6 жовтня 2011 р. Бориспільський міськрайонний суд ухвалив рішення, що проведення страйку є незаконним та заборонив його.

Суд керувався ст. 18 Закону України «Про транспорт», яка забороняє страйки на транспортних підприємствах, якщо вони впливають на перевезення пасажирів. Суд зазначив, що авіакомпанія «АероСвіт» є великим пасажирським перевізником, що здійснює рейси за 80 маршрутами у 33 країни світу. При цьому одним із основних завдань бортпроводників є забезпечення безпеки пасажирів, а тому під час розгляду справи суд врахував також положення ст. 24 Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів», що забороняє проведення страйку, якщо це може поставити під загрозу життя і здоров'я людей.

Члени профспілки подали апеляційну скаргу на судові рішення від 6 жовтня 2011 р.

22 листопада та 19 грудня 2011 р., відповідно, Апеляційний суд Київської області і Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ залишили судові рішення від 6 жовтня 2011 року без змін.

Заявники звернулися до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення їхніх прав у зв'язку із заборонаю на проведення страйку.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення ст. 11 Конвенції та зобов'язав Україну виплатити заявникам впродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 20 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЧАНЄВ проти України» від 9 жовтня 2014 р. (заява № 46193/13)²⁹

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 5 (1) «Право на свободу та особисту недоторканність».

²⁹ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF CHANYEV v. UKRAINE of 9 October 2014 (Application no. 46193/13) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-146778>

Обставини справи

Заявником у справі виступив Юрій Васильович Чанєв, 1983 р. н., який проживає у м. Ізмаїл.

28 листопада 2012 р. заявник був заарештований за підозрою у вбивстві громадянина С.

30 листопада 2012 р. слідчий суддя Ренійського районного суду Одеської області ухвалив рішення про продовження періоду досудового ув'язнення заявника до 27 лютого 2013 р.

27 лютого 2013 р. кримінальна справа заявника була передана в суд.

28 лютого 2013 р. адвокат заявника звернувся до голови СІЗО м. Ізмаїл з вимогою звільнити заявника з-під варти, оскільки строк досудового ув'язнення, визначений судом, завершився. Голова СІЗО відзначив, що справа заявника була передана до суду, і саме він повинен вирішити питання про продовження строку ув'язнення заявника або його звільнення. Органи прокуратури також відхилили скаргу адвоката заявника.

14 березня 2013 р. слідчий суддя відхилив заяву адвоката про звільнення заявника з-під варти, відзначивши, що кримінальна справа проти заявника була передана до суду і він має два місяці для вирішення питання про продовження строку попереднього ув'язнення заявника.

25 березня 2013 р. Апеляційний суд Одеської області підтримав рішення суду нижчої інстанції.

15 квітня 2013 р. Ізмаїльський міськрайонний суд Одеської області продовжив строк попереднього ув'язнення заявника.

21 жовтня 2013 р. суд визнав заявника винним у вбивстві та засудив його до 11 років позбавлення волі.

9 липня 2013 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення ст. 5 (1) Конвенції у зв'язку з неправомірністю утримання його під вартою у період із 28 лютого до 15 квітня 2013 р.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 5(1) Конвенції у зв'язку із неправомірністю досудового утримання заявника під вартою та зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 4 тис. 500 євро відшкодування моральної шкоди та 10 євро судових витрат.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГОРДІЄНКО проти України» від 16 жовтня 2014 р. (заява № 27620/09)³⁰

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 6(1) «Право на справедливий суд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту».

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України В. О. Гордієнко, 1957 р. н., який проживає у м. Херсон.

У 1980 р. заявник отримав черепно-мозкову травму і був прооперований.

У 1993 р. заявник отримав ще одну черепно-мозкову травму, після якої він страждає від епілептичних нападів. У зв'язку з поганим станом здоров'я йому було надано другу категорію інвалідності.

Заявник звернувся до Європейського суду з прав людини у зв'язку з кількома випадками жорстокого поводження з ним і неналежним розслідуванням цих випадків відповідними державними органами влади.

24 березня 2006 р. заявник стояв на тролейбусній зупинці, коли громадянин Т. підрізав його, намагаючись припаркувати свою

³⁰ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF GORDIYENKO v. UKRAINE of 16 October 2014 (Application no. 27620/09) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-147039>

машину. Словесна суперечка закінчилася тим, що громадянин Т. вдарив заявника в обличчя і наніс ще декілька ударів в інші частини тіла. Заявник звернувся зі скаргою до правоохоронних органів.

Травма заявника була визнана легкою. Було проведено розслідування і у зв'язку з відсутністю складу злочину у діях громадянина Т. кримінальне провадження було закрито. 17 березня 2008 р. справа була передана до Суворовського районного суду м. Херсон, однак суд закриття справу, оскільки закінчився строк давності вчинення злочину.

12 лютого 2009 р. заявник відкрив цивільне провадження проти громадянина Т. 16 жовтня 2009 р. районний суд ухвалив рішення на користь заявника і зобов'язав громадянина Т. виплатити йому 2 тис. грн відшкодування моральної шкоди.

18 квітня 2008 р. на заявника було вчинено напад, під час якого він отримав травму голови. Він звернувся до правоохоронних органів, однак міліція неодноразово відмовляла йому у порушенні кримінальної справи, оскільки неможливо було встановити особу нападника, а його травми були визнані легкими.

20 вересня 2010 р. заявник звернувся до працівника Суворівського районного суду м. Херсон, щоб отримати копію судового рішення. Працівник відмовився це зробити і виникла словесна суперечка. Працівник суду викликав охорону, щоб вивести заявника із судового приміщення. Оскільки заявник відмовився звільнити приміщення добровільно, охоронці заламали йому руки, надягли наручники, завдали ударів по ногах та по голові, внаслідок чого він втратив свідомість. Крім того, на місце події прибули працівники міліції. Під час вирішення питання про те, чи доставляти заявника у відділок міліції або у лікарню, працівники міліції змусили заявника лягти на підлогу і стали на його руки, щоб завадити піднятися. Врешті швидка забрала заявника у лікарню.

20 жовтня 2010 р. за результатами проведеної медичної експертизи у заявника були виявлені декілька великих синців, набряки на голові, струс мозку та крововилив у мозок. Ці травми були визнані як незначні.

25 жовтня 2010 р. заявник подав скаргу до прокуратури Суворовського району м. Херсон на жорстоке поводження з ним працівників правоохоронних органів. Прокуратура неодноразово відмовляла заявнику у відкритті кримінального провадження через відсутність складу злочину у діях працівників правоохоронних органів.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3 Конвенції у зв'язку з подіями 20 вересня 2010 р. (через нелюдське і таке, що принижує гідність, поводження працівників правоохоронних органів та не проведення належного розслідування у справі) та зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття рішенням статусу офіційного 5 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЗАЛЕВСЬКИЙ проти України» від 16 жовтня 2014 р. (заява № 3466/09)³¹

Заява про порушення положень конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування».

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України Віктор Васильович Залевський, 1964 р. н.

21 листопада 1995 р. місцеві органи влади надали заявнику квартиру у м. Вінниця.

1 грудня 1995 р. заявник одружився з громадянкою С. Вони жили разом у зазначеній квартирі, навіть після розлучення у 2001 р. У грудні 2005 р. Замостянський районний суд м. Вінниця визнав заявника винним у домашньому насильстві і наклав на нього адміністративний штраф.

³¹ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF ZALEVSKIY v. UKRAINE of 16 October 2014 (Application no. 3466/09) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-147037>

14 лютого 2006 р. пізно ввечері працівники міліції отримали виклик за місцем проживання заявника у зв'язку із побутовою сваркою між ним та громадянкою С. і загрозою її життю. Заявник не впустив працівників міліції до свого помешкання.

О другій годині ночі 15 лютого 2006 р. для того, щоб втрутитися у ситуацію, приїхали два брати громадянки С. Заявник відкрив їм двері, таким чином, до квартири змогли потрапити і працівники міліції. Вони арештували заявника і відправили його до відділку міліції.

Під час проведення арешту заявник чинив опір діям працівників правоохоронних органів і вони застосували силу, щоб надягти наручники. Внаслідок чого у нього була зламана рука.

16 лютого 2006 р. заявнику зробили операцію на руці і він знаходився на стаціонарному лікуванні до 1 березня 2006 р. у Вінницькій міській лікарні № 2.

Громадянка С. забрала з міліції подану нею 15 лютого 2006 р. скаргу проти заявника. В результаті кримінальне провадження проти заявника за фактом побутового насильства було закрито у зв'язку з відсутністю достатніх доказів його вини.

21 лютого 2006 р. заявник звернувся до прокуратури Замостянського району м. Вінниця зі скаргою на жорстоке поводження з ним працівників міліції.

14 березня 2006 р. прокуратура відмовила заявнику у відкритті кримінального провадження проти працівників міліції у зв'язку з відсутністю складу злочину у їхніх діях.

26 квітня 2006 р. надійшли результати медичної експертизи, яка засвідчила наявність у заявника перелому плечової кістки, декількох синців на передпліччі, правому плечі, лівій нозі та зап'ястках.

Прокуратура провела додаткові слідчі дії і відхилила скаргу заявника як необґрунтовану.

9 червня 2006 р. прокуратура Вінницької області скасувала рішення нижчої інстанції і призначила провести подальше розслідування обставин справи. Були опитані свідки подій та проведена додаткова медична експертиза.

12 лютого 2007 р. прокуратура дійшла висновку, що немає підстав для відкриття кримінального провадження, оскільки травми заявника були отримані ним під час арешту у зв'язку з тим, що він чинив опір працівникам міліції, які діяли відповідно до закону.

23 березня 2007 р. суд Староміського району м. Вінниця залишив без змін рішення прокуратури від 12 лютого 2007 р., зазначивши що під час проведення досудового розслідування було вжито всіх необхідних заходів для об'єктивного розгляду справи. Апеляційна та касаційна інстанції залишили рішення суду від 23 березня 2007 р. без змін.

19 грудня 2008 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його прав відповідно до ст. 3 Конвенції у зв'язку із жорстоким поводженням з ним працівників міліції і неналежним розслідуванням обставин справи державними органами влади.

Рішення суду

Суд одностайно визнав скаргу на порушення ст. 3 Конвенції прийнятною, відхиливши решту скарг. Суд наголосив, що випадки жорстокого поводження повинні ефективно розслідуватися державою, але подібне зобов'язання не означає, що слідство завжди завершиться на користь заявника. Крім того, ст. 3 не забороняє застосування сили під час проведення арешту, якщо це необхідно і вона не є надмірною.

Суд встановив, що у цій справі не було порушення ст. 3.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВОРОБІЙОВ проти України» від 16 жовтня 2014 р. (заява № 28242/10)³²

Заява про порушення положень конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 5 «Право на свободу та особисту недоторканність»;

³² Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF VOROBYEV v. UKRAINE of 16 October 2014 (Application no. 28242/10) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-147043>

ст. 6 «Право на справедливий суд»;
ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту»;
ст. 14 «Заборона дискримінації».

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України Юрій В'ячеславович Воробйов, 1972 р. н. З 2000 р. заявник страждав на захворювання туберкульозом.

31 січня 2009 р. заявник був заарештований за підозрою у вчиненні збройного пограбування. За його твердженнями, у відділку міліції його побили та змусили підписати заяву про відмову від адвоката. Однак він не надав Суду жодних документів у цьому зв'язку.

27 квітня 2009 р. Керченський міський суд АР Крим визнав заявника винним у незаконному зберіганні зброї та збройному пограбуванні і засудив його до дев'яти років ув'язнення з конфіскацією всього майна. Декілька разів заявник звертався до суду першої інстанції для того, щоб отримати доступ до матеріалів справи, але марно.

З 1 лютого до 26 березня 2009 р. заявник перебував у Сімферопольському ізоляторі тимчасового тримання (далі – ІТТ), а з 26 березня до 7 липня 2009 р. у медичній частині Сімферопольського слідчого ізолятора. Пізніше він утримувався в Голопристанській виправній колонії № 7 для хворих на туберкульоз. За твердженнями заявника, умови утримання в цих інституціях були неналежними, водночас він не надав достатніх доказів на підтвердження цього.

1 лютого 2009 р. заявник повідомив медиків ІТТ про те, що він хворий на туберкульоз. З цього часу регулярно проводилося медичне обстеження його стану здоров'я.

13 – 14 липня 2009 р. було встановлено, що у заявника відновився туберкульоз, і було призначено відповідне лікування. 27 січня 2011 р. за результатами аналізів та рентгенологічного дослідження було встановлено, що заявник одужав і більше не потребує лікування.

Рішення суду

Суд визнав неприйнятними скарги заявника на порушення положень ст. 3, ст. 5, ст. 6, ст. 13 та 14 Конвенції.

Суд постановив, що держава не виконала своїх зобов'язань відповідно до ст. 34 Конвенції у зв'язку із ненаданням заявнику копій матеріалів його кримінальної справи, і зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 1 тис. 500 євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВІНТМАН проти України» від 23 жовтня 2014 р. (заява № 28403/05)³³

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту».

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України Євгеній Мойсейович Вінтман, 1968 р. н., який наразі відбуває покарання у вигляді позбавлення волі у Сокальській виправній колонії № 47.

13 вересня 2000 р. Апеляційний суд Запорізької області як суд першої інстанції визнав заявника винним у вчиненні кількох пограбувань та вбивстві та засудив його до довічного ув'язнення.

6 грудня 2001 р. заявник був переведений до Вінницької установи виконання покарань № 1, що знаходиться за 700 км від Запоріжжя, де проживає мати заявника і де проживав заявник до засудження.

Численну кількість разів заявник та його мати зверталися до Державного департаменту України з питань виконання покарань (далі – Департамент з виконання покарань) з клопотанням

³³ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF VINTMAN v. UKRAINE of 23 October 2014 (Application no. 28403/05) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-147326>

перевести заявника до іншої колонії, яка знаходилася би ближче до місця його колишнього проживання, щоб його матері, жінці похилого віку (1938 р. н.), інваліду другої групи, було легше відвідувати свого сина. Однак всі їхні звернення відхилялися.

10 грудня 2009 р. заявника перевели до Сокальської виправної колонії № 47 (колонія максимального рівня безпеки), яка знаходиться за 1 тис. км від Запоріжжя.

Мати заявника подала до Департаменту з виконання покарань скаргу про те, що рішення про переведення заявника було несправедливим і що ця колонія знаходиться ще далі від її місця проживання. Департамент з виконання покарань не задовольнив зазначену скаргу.

Крім того, заявник та його мати зверталися до органів прокуратури та Департаменту з виконання покарань зі скаргою на те, що адміністрація колонії відслідковує листування заявника. У своїй відповіді прокуратура відзначила, що кореспонденція ув'язнених осіб відстежується відповідно до національного законодавства.

29 червня 2005 р. заявник звернувся за захистом своїх прав до Європейського суду з прав людини, зокрема у зв'язку із неможливістю отримати переведення до тюрми ближче до дому та порушенням його права на таємницю листування.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 8 та 13 Конвенції та зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 12 тис. євро відшкодування моральної шкоди та 2 тис. 556 євро судових витрат.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ШВИДКА проти України» від 30 жовтня 2014 р. (заява № 17888/12)³⁴

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 10 «Свобода вираження поглядів»;

*ст. 2 «Право на оскарження в кримінальних справах»
Протоколу № 7.*

Обставини справи

Заявницею у справі виступила громадянка України, Галина Миколаївна Швидка, 1948 р. н., мешканка м. Київ.

24 серпня 2011 р. у День Незалежності України за участі на той час Президента України В. Януковича відбулося покладання вінків до пам'ятнику Тарасу Шевченку.

Заявниця у справі як член опозиційної партії «Батьківщина» брала участь у громадському зібранні на честь Дня Незалежності України. Після урочистостей вона зняла з вінку частину стрічки, на якій були слова: «Президент України В. Ф. Янукович», таким чином демонструючи свій протест щодо того, щоб називати В. Ф. Януковича Президентом України. При цьому вінок пошкоджено не було.

Дії заявниці були зафіксовані на відео працівниками міліції, що відповідали за забезпечення громадського порядку.

25 серпня 2011 р. працівники міліції затримали заявницю та доставили її до Шевченківського районного відділу міліції, де було складено протокол, в якому дії заявниці були кваліфіковані за ст. 173 Кодексу України про адміністративні правопорушення як дрібне хуліганство.

30 серпня 2011 р. Шевченківський районний суд м. Києва визнав заявницю винною у дрібному хуліганстві та засудив її до десяти днів адміністративного арешту.

³⁴ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SHVYDKA v. UKRAINE of 30 October 2014 (Application no. 17888/12) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-147445>

21 вересня 2011 р. Апеляційний суд м. Києва відхилив апеляційну скаргу заявниці. На цей час заявниця вже відбула покарання, визначене судом першої інстанції.

12 березня 2012 р. заявниця звернулася за захистом свого права на свободу вираження поглядів до Європейського суду з прав людини.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 10 та ст. 2 Протоколу № 7 до Конвенції та зобов'язав Україну виплатити заявниці впродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 5 тис. євро відшкодування моральної шкоди

IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Європейська Комісія Жана-Клода Юнкера: сильна і досвідчена команда націлена на зміни³⁵

10 вересня новообраний Голова Європейської Комісії Жан-Клод Юнкер (Jean-Claude Juncker) представив свою команду і новий формат роботи ЄК, яка розпочне виконувати свої обов'язки з 1 листопада 2014 р. Нову Європейську Комісію буде сформовано таким чином, щоб її члени могли зосередитися на вирішенні масштабних політичних проблем, з якими сьогодні стикається Європа, зокрема: стимулювати повернення громадян на робочі місця; збільшити обсяг залучення інвестицій; забезпечити умови для того, щоб банки повернулися до кредитування реального сектору економіки; створити єдиний цифровий ринок; забезпечити зовнішню політику, засновану на довірі, а також сприяти енергетичній самостійності і безпеці Європи.

Новий формат Європейської Комісії відображає саме ті політичні орієнтири, що були покладені в основу обрання Європейським Парламентом Жана-Клода Юнкера.

Новообраний Голова ЄК проводив особисті зустрічі з майбутніми комісарами і переконаний, що його сильна і досвідчена команда зможе ефективно виконати поставлені перед нею задачі. Новий голова Європейської Комісії матиме сім заступників, крім Верховного представника ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки Федеріки Могеріні (Federica Mogherini), кожен з яких займатиметься виключно питаннями, віднесеними до сфери його компетенції. Заступники голови Єврокомісії здійснюватимуть керівництво і координування роботи численних комісарів, склад яких у робочих групах може змінюватися залежно від потреб і темпів реалізації нових проектів. Склад таких робочих груп відобразатиме політичні орієнтири Європейської Комісії, що, у свою чергу, дозволить забезпечити динамічну взаємодію усіх членів ЄК, яка у такий спосіб поступово позбавиться своєї статичної структури. Заступники, як і всі комісари, звітуватимуть голові ЄК.

³⁵ The Juncker Commission: A strong and experienced team standing for change [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-984_en.htm

До важливих інновацій варто віднести такі:

– До завдань першого заступника Голови ЄК належатиме узгодження питань порядку денного. Ця зміна має на меті забезпечення формування порядку денного таким чином, щоб ураховувати всі важливі і необхідні для ЄК пропозиції. Перший заступник Голови ЄК також здійснюватиме контроль за дотриманням Хартії основоположних прав ЄС і верховенства права в усіх заходах Комісії.

– Новий Комісар з питань внутрішнього ринку, промисловості, підприємництва та малого і середнього бізнесу (МСБ) займатиметься питаннями розвитку реального сектору економіки. Важливим у цьому контексті є той факт, що сферу МСБ виведено на перший план як основу розвитку національних економік дежав-членів.

– Новий Комісар з економічних та фінансових питань, питань податків та митної служби сприятиме тому, щоб податкова та митна політика стала невід'ємною частиною глибокого і справжнього економічного і валютного союзу.

– Запроваджено нову посаду Комісара з питань споживчої політики, відтак питаннями, що належать до цієї сфери та що раніше належали до сфер компетенції різних комісарів, опікуватиметься окремий представник.

– Новому Комісару з питань міграції, який визначатиме нові пріоритети міграційної політики, доручено більш ефективно вирішення питань нелегальної міграції, та водночас забезпечення привабливості Європи для найталановитіших фахівців.

– Новому Комісару у справах довкілля і рибальства буде доручено відразу дві важливі сфери, що раніше були віднесені до компетенції різних комісарів; це саме стосується і Комісара у справах захисту клімату та енергетичної політики.

– Комісар з Європейської політики сусідства та переговорів з розширення наголошує на продовженні переговорів про приєднання до ЄС нових членів, водночас Ж.-К. Юнкер заявляє, що фактичного розширення ЄС у найближчі п'ять років не передбачається.

– Новий Комісар у справах фінансової стабільності, послуг та об'єднання ринків капіталу планує приділяти основну увагу новим напрямам діяльності Європейської Комісії та забезпечуватиме її активну діяльність у застосуванні нових правил контролю і вирішення спорів для банківських установ.

Перші кроки нового Генерального секретаря НАТО³⁶

1 жовтня 2014 року вступив на посаду новий Генеральний секретар НАТО Йенс Столтенберг (Jens Stoltenberg). Колишній прем'єр-міністр Норвегії був призначений двадцятьма вісьмома голосами членів Альянсу ще у березні ц. р., змінивши на цій посаді – після 5 років і 2 місяців керівництва організацією – Андерса Фог Расмуссена (Anders Fogh Rasmussen).

На своїй першій прес-конференції Й. Столтенберг висловив прихильність до реалізації рішень саміту в Уельсі³⁷ щодо зміцнення колективної оборони, розширення партнерських зв'язків НАТО та збереження міцних трансатлантичних зв'язків.

Першим офіційним візитом Й. Столтенберга з моменту його вступу на посаду став візит 6 жовтня ц. р. у Польщу, в ході якого він наголосив, що НАТО захищатиме кожен без винятку країну-союзника. За словами Генсека НАТО, основними напрямками його діяльності стануть усунення загроз міжнародній безпеці, у тому числі агресивних дій Росії щодо України, а також робота з метою втілення у життя рішень Уельського саміту. Новий очільник Північноатлантичного альянсу висловив намір щодо забезпечення в повному обсязі реалізації положень документів, прийнятих на саміті. Він підкреслив, що найближчі майбутні кроки НАТО мають на меті зміцнення колективної оборони відповідно до міжнародних зобов'язань Альянсу.

³⁶ Jens Stoltenberg takes up office as NATO Secretary General [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_113404.htm?selectedLocale=en; NATO Secretary General sets out his priorities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_113492.htm?selectedLocale=en; NATO will defend every Ally, NATO Secretary General stresses in Poland [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_113578.htm?selectedLocale=en; NATO Secretary General shows Alliance solidarity in Turkey [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_113773.htm?selectedLocale=en

³⁷ Див. Реферативний огляд європейського права (липень-серпень 2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://instzak.rada.gov.ua/instzak/doccatalog/document?id=68464>

Пізніше, під час свого другого офіційного візиту, до Туреччини, новий очільник НАТО наголосив на важливості довготривалої міжнародної співпраці задля врегулювання кризових ситуацій та підтримання миру, висловивши також свою підтримку активних дій держав – членів НАТО та їх союзників щодо врегулювання конфліктних ситуацій.

Відтак Й. Столтенберг дотримуватиметься курсу організації в рамках, встановлених домовленостями Уельського саміту, а також планує почати втілювати його рішення, що є важливим кроком для розвитку НАТО як організації з колективної безпеки.

Зміцнення енергетичної безпеки ЄС³⁸

Останні події в Україні повернули питання енергетичної безпеки ЄС на місце одного з основних у європейському порядку денному. Саме дії Росії щодо України змушують ЄС вдаватися до переосмислення питань енергетичної безпеки. Ускладнює ситуацію нестабільність на Близькому Сході та у Північній Африці, що звужує пошуки альтернативних джерел енергії для задоволення потреб Європи. Така ситуація змушує Європейський Союз усіма можливими шляхами приводити своє законодавство у відповідність до вимог європейської енергетичної безпеки.

Упродовж останніх років ЄС намагався на правовому рівні посилити свою роль в енергетичній політиці, зокрема шляхом розробки і прийняття таких документів, як Енергетична стратегія ЄС-2020³⁹, Дорожня карта ЄС з питань енергетики до 2050 р.⁴⁰, аналітичний документ під назвою «Дипломатія ЄС з питань зміни клімату: до 2015 р. і після»⁴¹. Основою метою цих актів є запровадження нової енергетичної моделі ЄС задля зміцнення енергетичної безпеки, незалежності і конкурентоспроможності держав – членів ЄС у довгостроковій перспективі. З останніх

³⁸ A New Geopolitics of EU Energy Security [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://carnegieeurope.eu/2014/09/23/new-geopolitics-of-eu-energy-security/hppt>

³⁹ A strategy for competitive, sustainable and secure energy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/energy/publications/doc/2011_energy2020_en.pdf

⁴⁰ Energy roadmap 2050 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/energy/publications/doc/2012_energy_roadmap_2050_en.pdf

⁴¹ Reflection paper: EU climate diplomacy for 2015 and beyond [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/clima/policies/international/negotiations/docs/eeas_26062013_en.pdf

документів, прийнятих у цій сфері, можна також виділити Повідомлення Європейської Комісії Європейському Парламенту, Раді, Європейському економічному і соціальному комітету та Комітету регіонів про Рамковий політичний документ з питань енергетики та клімату на період 2020–2030 рр.⁴² (січень 2014 р.), а також Повідомлення Європейської Комісії Європейському Парламенту і Раді про Європейську стратегію енергетичної безпеки⁴³ (травень 2014 р.). У цих документах питання енергетичної безпеки переходить на політичний рівень, що дозволяє прискорити розробку енергетичних стратегій та шляхів співробітництва і тим самим зменшити енергетичну залежність ЄС, у першу чергу, від РФ.

У короткостроковій перспективі ЄС планує запровадити програму енергетичної безпеки на період після 2020 року. Сьогодні дедалі більша кількість держав – членів ЄС пропонують закріпити у такому документі додаткову мету – підвищити рівень заощадження електроенергії на 30%. Основними аргументами на користь підвищення ефективності використання електроенергії є нестабільність цін на енергоносії, стрімке зростання попиту на енергію, а також можливі перебої у її постачанні для країн Європи. Для забезпечення реалізації програм, пов'язаних з підвищенням енергоефективності та переходом на відновлювальну енергію, в бюджеті ЄС на 2014-2020 рр. з цією метою має бути виділено щонайменше 20 % від загальної суми видатків.

Новообраний Голова Європейської Ради Дональд Туск: прогнози і перспективи діяльності⁴⁴

Обраний 30 серпня ц. р. на посаду Голови Європейської Ради колишній прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск (Donald Tusk)

⁴² Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: A policy framework for climate and energy in the period from 2020 to 2030 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0015&from=EN>

⁴³ Communication from the Commission to the European Parliament and the Council: European Energy Security Strategy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/energy/doc/20140528_energy_security_communication.pdf

⁴⁴ Who is Tusk and what does he mean for the EU? (01.09.14) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://euobserver.com/institutional/125427>; What Tusk and Mogherini Mean for Europe? (Monday, September 1, 2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://carnegieeurope.eu/strategieurope/?fa=56502>

виділив три пріоритети своєї майбутньої діяльності на цій посаді (почне виконувати свої обов'язки з 1 грудня 2014 року):

- привнесення східноєвропейської «складової» у відносини з РФ,
- утримання Великої Британії від виходу з ЄС, а також
- подолання розбіжностей між державами, що входять в зону євро, та державами, що до неї не входять.

Експертні оцінки його діяльності розходяться. На думку польських експертів, які порівнюють Д. Туска з А. Меркель, він позбавлений будь-якого ідеологічного впливу, водночас наділений здоровим прагматизмом, що відповідним чином позначиться на його політиці і діяльності Європейської Ради. За оцінками експертів аналітичного центру зовнішньої політики ЄС *Carnegie Europe*, призначення Д. Туска матиме певне значення, лише якщо він зможе переконати держави – члени ЄС сприяти здійсненню жорсткішої європейської зовнішньої й безпекової політики.

Проте в інших важливих для ЄС сферах атлантизм Д. Туска міг би пом'якшити «тон» переговорів між ЄС і США щодо вільної торгівлі; його проєвропейські переконання, у поєднанні з проінтеграційними поглядами Ж.-К. Юнкера, – на користь економічним реформам ЄС. На думку експертів, той факт, що Д. Туск, країна якого ще не перейшла на євро, головуватиме на саміті країн єврозони, спричинить «інституційну напругу». Адже Нідерланди прагнуть створити із саміту єврозони окрему інституцію, та призначення Д. Туска може стати для них необхідним аргументом. Експерти переконані, що з часом лідери країн ЄС можуть стикнутися з потужним тиском із боку Нідерландів, які висловлять бажання запровадити окрему посаду голови спеціально для проведення самітів єврозони.

Щодо Угоди про запровадження відкритого реєстру організацій і осіб, залучених до розробки й імплементації політик Європейського Союзу⁴⁵

У червні 2011 р. Європейський Парламент та Європейська Комісія підписали Угоду про запровадження відкритого реєстру організацій і самозайнятих осіб, залучених до розробки й імплементації політик Європейського Союзу, які прямо чи опосередковано впливають на розробку і впровадження політик та прийняття рішень в ЄС⁴⁶. Загальною метою запровадження такого реєстру було створення прозорої системи комунікації представників асоціацій, неурядових організацій, підприємців, профспілок із державами установами ЄС, а також надання можливості громадянам відкрито отримувати інформацію про осіб і організації, зацікавлені у забезпеченні впливу на процес прийняття рішень в ЄС. Адже така взаємодія є невід'ємною частиною демократичного процесу, контролю якості прийняття рішень і внесення законодавчих ініціатив інституціями ЄС та відображення потреб реального сектору економіки. Наявність такого реєстру дає можливість гарантувати всім сторонам, залученим до участі у процесі прийняття рішень на рівні ЄС, однакові можливості, відповідність процесу лобіювання вимогам чинного законодавства, етичним принципам, а також відсутність надмірного тиску, незаконного чи привілейованого доступу до інформації або осіб, які нею володіють та наділені правом прийняття відповідних рішень.

Передбачається, що особи й організації мають подавати свої дані до реєстру добровільно, погоджуючись тим самим дотримуватися відповідного кодексу поведінки його учасників.

За різними оцінками, за період з 2011 р. до 2014 р. кількість осіб і організацій, внесених до реєстру, зросла від 4 тис. у червні 2011 р. до 6 600 – у червні 2014 р.

⁴⁵ Agreement between the European Parliament and the European Commission on the transparency register for organisations and self-employed individuals engaged in EU policy-making and policy implementation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014Q0919\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014Q0919(01)&from=EN); EP-Commission Joint Transparency Register [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epthinktank.eu/2014/06/30/transparency-register/>

⁴⁶ Agreement between the European Parliament and the European Commission of 23 June 2011 on the establishment of a transparency register for organisations and self-employed individuals engaged in EU policy-making and policy implementation / OJ: L. – 2011. – № 191 (22.7.2011). – P. 29;

Водночас у червні 2013 р. ЄК і ЄП створили міжінституційну робочу групу високого рівня з метою перегляду реєстру. Результатом її діяльності стало, зокрема більш детальне роз'яснення правил реєстрації суб'єктів, зміцнення системи і запровадження додаткових механізмів з метою підвищення якості даних, що вносяться до реєстру, а також запровадження ряду інших ініціатив, спрямованих на заохочення реєстрації організацій, незважаючи на збереження у подальшому принципу добровільності такої реєстрації.

Відтак 16 квітня 2014 р. було укладено нову Угоду, яка внесла зазначені вище зміни, що очікують на впровадження у січні 2015 р. Загалом Угода вступила в дію наприкінці жовтня, проте за стосуватиметься у повному обсязі з 1 січня 2015 р.

Зі свого боку Європейський Парламент, який виступає за надання реєстру обов'язкового характеру, в ході цього річного перегляду неодноразово настійно закликав Європейську Комісію внести (згідно зі статтею 352 ДФЄС) відповідну законодавчу пропозицію щодо надання реєстру обов'язкового характеру до 2017 р. (на який заплановано його черговий перегляд).

До питання про ефективність законодавчої діяльності в Європейському Союзі⁴⁷

За даними останнього робочого звіту Європейського Парламенту кількість законодавчих актів, що приймаються в рамках ЄС, за останній термін законодавчої діяльності зменшилася майже на 40 %. За період 2009–2014 рр. Європейська Комісія прийняла 658 законодавчих пропозицій, на відміну від попередніх трьох строків, упродовж кожного з яких ухвалювалося понад тисячу законодавчих актів. Завдяки Лісабонському договору, що поширив право законодавчої ініціативи на членів ЄП, за період 2009–2014 рр. останній прийняв 488 законодавчих актів, на відміну від 454, прийнятих ним за попередній період.

⁴⁷ EU lawmaking down 40 percent in Barroso's second term [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://euobserver.com/news/126145>; Secret EU lawmaking: the triumph of the trialogue [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://euobserver.com/investigations/123555>

Згідно з законодавчою процедурою ЄС, члени Європейського Парламенту та міністри приймають законодавчий акт у трьох читаннях. Але останнім часом законодавці дедалі частіше стали піддаватися різного роду впливам і політичному тискові, та за цей час було відпрацьовано варіант прийняття законів після першого голосування європарламентаріїв. Відтак 85 % законодавчих актів було прийнято після першого читання і лише 9 пройшли повну процедуру обговорення та прийняття в третьому читанні.

Європейські експерти й аналітики останнім часом приділяють особливу увагу тристороннім засіданням, характеризуючи їх як найважливіший елемент законотворчого процесу ЄС. І хоча тристоронній формат роботи, який об'єднує у команди політиків і законотворців із трьох основних інституцій ЄС з метою обговорення майбутніх законодавчих актів Союзу, не закріплений в установчих договорах ЄС, він став головним форумом для обговорення європейських законодавчих актів і своєрідною новою формою законотворчості в рамках Союзу. Наприклад, під час тривалих переговорів щодо семирічного бюджету ЄС, який вступив в дію на початку 2014 р., було проведено більше, ніж 360 тристоронніх зустрічей. У цілому ж за останні п'ять років депутати ЄП провели 1,557 тристоронніх засідань.

Саме Комітет з економічних питань став рушійною силою при розробці нового регламенту у фінансовому секторі, провівши в цілому 331 тристоронню зустріч, що майже вдвічі більше, ніж будь-який інший комітет. Аналогічна ситуація склалася й при розробці законодавства щодо створення банківського союзу та нової економічної структури управління єврозоною.

За результатами дослідження, проведеного ЄП, у середньому період прийняття законодавчого акта в ЄС становить 19 місяців від розробки проекту до остаточного голосування, а період прийняття стандартного акту парламенту, погодженого в першому читанні – 17 місяців.

Прибічники тристоронніх зустрічей в рамках законотворчого процесу в ЄС стверджують, що така процедура значно пришвидшує законодавчий процес у цілому; по інший ж бік законодавчих барикад стоять ті, хто стверджує, що такі зустрічі, які проводяться за закритими дверима та протоколи засідань яких не оприлюднюються (а почасти й не ведуться взагалі), загрожують

дотриманню принципу прозорості і залишають більшу частину поточних законодавчих актів у руках окремої групи законотворців. На думку одного з лобістів-ветеранів Європейського Парламенту, завдяки такій усталеній практиці дедалі більша кількість найскладніших питань з ключових законодавчих актів ЄС «переходить» у вторинне законодавство. Це є результатом не лише розширень ЄС, але й систематичного використання неформального тристороннього формату.

Інформаційно-аналітичний дайджест

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Вересень – жовтень 2014 р.

*За загальною редакцією В. О. Зайчука,
академіка НАПН України*

Випуск підготували:

Горькавий С. С., Коптева О. О.,
Санченко А. Є., Шемшученко С. О.,
Шморгун Б. В.

Відповідальні за випуск:

Гріненко О. О.,
Ворошилова І. В.

Формат 60x90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 3,81. Обл.-вид. арк. 2,95.

Оригінал-макет підготовлено в
Інституті законодавства Верховної Ради України
04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4.